

PERSPEKTYWY KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELI EDUKACJI DLA BEZPIECZEŃSTWA**PROSPECTS FOR TEACHER TRAINING EDUCATION FOR SAFETY**

Rozprawy Społeczne, nr 2 (IX), 2015

Andrzej Tomczak Ministerstwo Obrony Narodowej - Biuro ds. Proobronnych
Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie, Filia w Białej PodlaskiejTomczak A. (2015), *Perspektywy kształcenia nauczycieli edukacji dla bezpieczeństwa*. Rozprawy Społeczne, 2 (IX), s. 65-70.

Streszczenie: Edukacja dla bezpieczeństwa to przygotowanie społeczeństwa do przeciwdziałania wszelkim zagrożeniom bezpieczeństwa. Pełni ona ważną rolę w przygotowaniu do powszechnej obrony. Dlatego też oczekuje się, aby programy nauczania były adekwatne do współczesnych wyzwań i zagrożeń dla bezpieczeństwa oraz aby nauczyciele edukacji dla bezpieczeństwa byli właściwie przygotowani do realizacji treści programowych. Obecnie w Polsce nauczyciele edukacji dla bezpieczeństwa kształcą się na trzy semestralnych studiach podyplomowych. Uczestnikami tych zajęć są nauczyciele różnych przedmiotów, często całkowicie nie związanych z problematyką bezpieczeństwa.

W pracy przedstawiono program kształcenia studentów Akademii Wychowania Fizycznego specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych jako alternatywną formę kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego i edukacji dla bezpieczeństwa.

Słowa kluczowe: edukacja dla bezpieczeństwa, kształcenie nauczycieli, Akademia Wychowania Fizycznego

Summary: Education for safety is a preparation of the society to prevent any security threats. It plays an important role in preparing for general defence. It is therefore expected that the curricula are relevant to contemporary challenges and threats to security and that teachers of education for safety are adequately prepared for the realisation of the curriculum's content. Currently in Poland security education teachers are trained in three-semester postgraduate programmes. Participants in these classes are teachers of different subjects, often completely unrelated to security issues.

The paper presents a programme of training students of the Physical Education Academy of the department of physical education in the uniformed services as an alternative form of training teachers in physical education and education for safety.

Keywords: education for safety, teacher education, Physical Education Academy

Wstęp

W dużym uogólnieniu edukacja dla bezpieczeństwa to przygotowanie społeczeństwa do przeciwdziałania wszelkim zagrożeniom bezpieczeństwa. We współczesnym świecie znacznie wzrosła rola edukacji jako szansy ludzkości w dążeniu do zapewnienia pokoju, wolności i sprawiedliwości społecznej (Edukacja... 1998). Akcentując rolę szkoły, B. Rudnicki definiuje edukację dla bezpieczeństwa jako ogół procesów oświatowo-wychowawczych, obejmujących kształcenie i wychowanie oraz szeroko pojętą oświatę, zmierzających do przygotowania młodzieży i dorosłych do działania w sytuacjach zagrażających egzystencji ludzi i narodu oraz funkcjonowania państwa (Rudnicki 1998). Szerzej to pojęcie ujmują R. Stępień, według którego edukacja dla bezpieczeństwa to określony system dydaktyczno-wychowawczej działalności rodziny, szkoły, wojska, środków masowego przekazu, or-

ganizacji młodzieżowych i stowarzyszeń, zakładów pracy i instytucji państwowych i samorządowych, ukierunkowanej na kształtowanie systemu wartości, upowszechnianie wiadomości i kształtowanie umiejętności ważnych do zapewnienia bezpieczeństwa narodowego (Modelowy system ... 1998).

Ogólne cele edukacji dla bezpieczeństwa to:

- kształtowanie postaw, hierarchii wartości oraz związania emocjonalnego społeczeństwa z zadaniami obronnymi właściwymi dla okresu zagrożeń wynikających z rozwoju cywilizacyjnego, zagrożeń ze strony sił przyrody oraz wojny;
- wdrażanie społeczeństwa do działalności praktycznej, by w efekcie zapobiegać, minimalizować i usuwać skutki zagrożeń militarnych i innych występujących w czasie pokoju;
- wyposażenie społeczeństwa w wiedzę obronną i ochronną w zakresie powszechnej samoobrony.

W wielu dokumentach normatywnych podkreślone jest znaczenie edukacji dla bezpieczeństwa. W ustawie z dnia 22 maja 2009 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy o kulturze fizycznej zapi-

Adres do korespondencji: Andrzej Tomczak, Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie, Filia w Białej Podlaskiej, Akademicka 2, 21-500 Biała Podlaska, e-mail: atomczak33@wp.pl, tel: 83 342-87-00

sano, że w ramach powszechnego obowiązku obrony uczniowie są zobowiązani do odbywania edukacji dla bezpieczeństwa, oraz że powinna być uwzględniona możliwość organizowania obozów specjalistycznych (Ustawa o powszechnym obowiązku... 2009).

W Strategii Bezpieczeństwa Narodowego z roku 2007 zapisano, że „Ważne zadania w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego stoją przed edukacją obywatelską dzieci, młodzieży i dorosłych. Jest to zadanie dla systemu edukacji narodowej, mediów publicznych i organizacji pozarządowych i samorządowych. Głównym celem w tym zakresie jest rozwijanie świadomości o powinnościach obywateli na rzecz bezpieczeństwa i obronności państwa, kształtowanie postaw patriotycznych oraz nabywanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do racjonalnego i skutecznego działania w warunkach pokoju i stanach nadzwyczajnych. Należy zintensyfikować działania obywateli do realizacji zadań wynikających z sytuacji zagrożeń bezpieczeństwa narodowego” (Strategia Bezpieczeństwa Narodowego 2007, Art. 138). Niezbędny jest rozwój różnorodnych form edukacji, aby uwrażliwić społeczeństwo na potrzeby bezpieczeństwa państwa związane z różnymi rodzajami wyzwań i zagrożeń.

Jedną z istotnych form edukacji, która zajmuje ważne miejsce w przygotowaniu dzieci i młodzieży jest wychowanie fizyczne (edukacja fizyczna). Zaznaczono to jest w jednym z artykułów Strategii Bezpieczeństwa Narodowego w rozdziale „Aktywne i sprawne społeczeństwo”, gdzie zapisano, „W zakresie zapewnienia bezpieczeństwa społecznego priorytetowym zadaniem jest tworzenie w państwie warunków zapewniających rozwój szeroko rozumianej bazy sportowej i zapewnienie dostępu do niej jak najszerszym kręgom społeczeństwa. Stały rozwój kultury fizycznej i związanej z nią wiedzy o celowości podnoszenia sprawności fizycznej, a tym samym stanu zdrowia społeczeństwa, jest ważnym czynnikiem wpływającym również na bezpieczeństwo narodowe. Należy promować aktywność fizyczną, jako szczególny walor w szeroko pojmowanym systemie wartości indywidualnych i społecznych, służący wszechstronnemu rozwojowi człowieka” (Strategia Bezpieczeństwa Narodowego 2007, Art. 68). Powiązanie zajęć edukacji fizycznej z edukacją dla bezpieczeństwa może być bardzo atrakcyjną i co więcej pożyteczną formą przygotowania dzieci i młodzieży do przeciwdziałania współczesnym zagrożeniom (Tomczak, Różański 2012). W szczególności zajęcia takie mogą być realizowane podczas specjalistycznych obozów szkoleniowo-wypoczynkowych (np. w formie zawodów sportowo-obronnych) (Rozporządzenie MEN... 2009).

Realizacji zajęć z edukacji dla bezpieczeństwa prowadzonych w atrakcyjnej, praktycznej formule podołać może tylko odpowiednio przygotowany nauczyciel edukacji dla bezpieczeństwa. Obecnie w Polsce nauczycieli edukacji dla bezpieczeństwa kształcą na trzy semestralnych studiach podyplomowych. Uczestnikami tych zajęć są nauczycie-

le różnych przedmiotów tj. nauczyciele nauczający języka polskiego, języka niemieckiego, biologię, przysposobienie wojskowe (na podstawie badań własnych z 2014 roku). Można odnieść wrażenie, że wybór studiów podyplomowych przez tych nauczycieli często był dość przypadkowy. Podczas studiów podyplomowych zajęcia są prowadzone są głównie w formie wykładów. Tak kształceni nauczyciele, w podobny sposób będą przekazywali wiedzę uczniom. Wydaje się, że jest potrzeba poszukiwania nowej formuły kształcenia nauczycieli edukacji dla bezpieczeństwa. Nauczycieli, którzy przede wszystkim będą mieli praktyczne umiejętności do realizacji zajęć. Wiele przesłanek wskazuje na to, że prawdopodobnie najlepszą drogą byłby powrót do przedwojennego łączenia edukacji obronnej (dla bezpieczeństwa) z edukacją fizyczną.

Głównym problemem badawczym w prezentowanej pracy jest program kształcenia studentów Akademii Wychowania Fizycznego specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych. Natomiast cele pracy są następujące:

1. przedstawienie programu kształcenia studentów Akademii Wychowania Fizycznego specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych, jako alternatywnej formuły kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego i edukacji dla bezpieczeństwa;
2. określenia stopnia zainteresowania studentów Akademii Wychowania Fizycznego specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych nauczaniem przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa jako przedmiotu drugiego.

Sformułowano następującą hipotezę:

Kształcenie przyszłych nauczycieli edukacji dla bezpieczeństwa powinno odbywać się podczas studiów w Akademii Wychowania Fizycznego na specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych. Absolwent Akademii Wychowania Fizycznego byłby jednocześnie nauczycielem wychowania fizycznego i edukacji dla bezpieczeństwa. Uzasadnia to wszechstronne przygotowanie pod względem teoretycznym i co ważniejsze praktycznym do realizacji zajęć wchodzących w zakres szeroko rozumianej edukacji dla bezpieczeństwa.

Materiał i metoda

Analizie poddano program studiów Akademii Wychowania Fizycznego specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych w aspekcie możliwości dodatkowego kształcenia studentów Akademii Wychowania Fizycznego do nauczania przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa, jako drugiego przedmiotu.

Przeprowadzono także badania ankietowe wśród studentów Akademii Wychowania Fizycznego specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych w celu określenia stopnia zainteresowania nauczaniem przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa. Ogólnie kwestionariusz dotyczył

zainteresowania studentów Akademii Wychowania Fizycznego specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych podjęciem pracy w formacjach mundurowych. Natomiast jedno z pytań, poddane analizie w tej pracy, dotyczyło edukacji dla bezpieczeństwa i brzmiało: „Jeśli podjąłbyś pracę w szkole, czy byłbyś zainteresowany prowadzeniem zajęć z edukacji dla bezpieczeństwa?”.

Badaniom poddano 58 studentów II roku studiów, II stopnia Akademii Wychowania Fizycznego, specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych (z lat 2013 i 2014). Wiek badanych 24 lata $\pm 1,2$.

Wyniki badań

I. Program studiów Akademii Wychowania Fizycznego specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych (Program studiów... 2010).

Najnowszą specjalnością Wydziału Wychowania Fizycznego i Sportu w Białej Podlaskiej Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie jest wychowanie fizyczne w służbach mundurowych. Specjalność została wprowadzona do programu studiów na kierunku wychowanie fizyczne w roku 2010. Po ukończeniu studiów absolwenci otrzymują tytuł magistra wychowania fizycznego oraz zaświadczenie o ukończeniu specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych. Głównym celem specjalności jest przygotowanie studentów do pracy w szkołach, uczelniach wyższych cywilnych i wojskowych oraz jednostkach służb mundurowych (Siły Zbrojne RP, Policja, Straż Graniczna, Państwowa Straż Pożarna, Służba Więzienna). Zajęcia specjalistyczne prowadzą przedstawiciele służb mundurowych oraz przeszkoleni kierunkowo pracownicy naukowo-dydaktyczni Wydziału Wychowania Fizycznego i Sportu w Białej Podlaskiej. W programie specjalności uwzględniono następujące przedmioty kierunkowe: pływanie użytkowe i ekstremalne, walka wręcz, survival, atletyka terenowa, zapasy, terenoznawstwo i biegi na orientację, teoria i podstawy prawne bezpieczeństwa, techniki i strategia negocjacji, preorientacja zawodowa w służbach mundurowych. Realizowany jest także obóz militarno-obronny, który jest bardzo efektywną formą połączenia edukacji fizycznej z edukacją dla bezpieczeństwa.

W czasie studiów można ukończyć różne kursy i zdobyć uprawnienia instruktorskie m.in. ze strzelectwa sportowego, survivalu, samoobrony, pływania oraz uprawnienia młodszego ratownika Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego. Studenci mają możliwość uczestnictwa w szkoleniach spadochronowych.

W dalszej części pracy omówiono wybrane kierunkowe przedmioty realizowane na specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych.

Strzelectwo

Zajęcia ze strzelectwa prowadzone są w formie zajęć teoretycznych i praktycznych. Na zajęciach teoretycznych studenci zapoznają się z podstawami

balistyki, zjawiskiem strzału, torem lotu pocisku i polem rażenia oraz z zasadami bezpiecznego zachowania się na strzelnicy i przepisami dotyczącymi strzelectwa. Strzelania wykonuje się z broni automatycznej samopowtarzalnej 9 mm z pistoletów CZ 75, Astra 600, Tanfolio 1911.

Preorientacja zawodowa

Zajęcia z tego przedmiotu odbywają się w formie wykładów. Podczas zajęć z tego przedmiotu studenci zapoznają się z ogólnymi założeniami pedagogiki pracy, rolą preorientacji zawodowej w procesie planowania kariery zawodowej, zagadnieniami związanymi ze specyfiką pracy w jednostkach służb mundurowych na stanowiskach związanych z wychowaniem fizycznym, ustawowymi warunkami przyjęcia do służb mundurowych oraz organami administracji państwowej odpowiedzialnymi za nabór do służb mundurowych.

Survival (szkoła przetrwania)

1. Nauka tego przedmiotu odbywa się w formie teoretycznej i praktycznej. Podczas zajęć realizowana jest następująca tematyka:
2. Podział technik survivalowych, specyfika zadań terenowych, psychologia przetrwania,
3. Wyposażenie w sprzęt survivalowy,
4. Specyfika egzystencji w trudnych warunkach (pustynie, góry, rejony tropikalne, obszary podbiegunowe i morza),
5. Postępowanie podczas katastrof, ataku terrorystycznego,
6. Metodyka organizacji zajęć w terenie,
7. Naturalne i sztuczne przeszkody terenowe. Przeprawy z wykorzystaniem lin, techniki zabezpieczenia i asekuracji w przeprawach terenowych,
8. Pozyskiwanie wody, technika zdobywania, oczyszczania i transportowania wody. Technika zdobywania pożywienia, obróbki, przechowywania,
9. Prowizoryczne schronienia, szałas. Wybór miejsc organizacji obozowisk, planowanie i organizacja bazy, techniki budowy schronień.
10. Sztuka przetrwania w aglomeracjach miejskich,
11. Formy i metody komunikowania się w warunkach trudnych,
12. Sposoby i techniki określania kierunków świata. Praca z kompasem i mapą topograficzną,
13. Sposoby określania położenia i wzywania pomocy.

Medycyna katastrof

Zajęcia odbywają się w formie zajęć teoretycznych i praktycznych. Treści programowe tego przedmiotu obejmują następujące zagadnienia:

1. Organizacja pomocy w zdarzeniach masowych. Techniki poszukiwania osób zaginionych,
2. Segregacja medyczna i ewakuacja poszkodowanych z miejsc zagrożonych,
3. Zagrożenie działaniami terrorystycznymi,
4. Działania ratownicze po użyciu bojowych środków chemicznych,

5. Procedury postępowania ratowniczego w zależności od rodzaju urazu,
6. Badanie urazowe w miejscu wypadku,
7. Resuscytacja krążeniowo-oddechowa w warunkach terenowych,
8. Specyfika urazów ortopedycznych w masowych wypadkach komunikacyjnych,
9. Urazy kręgosłupa, zabezpieczenie i transport poszkodowanych,
10. Specyfika działań ratowniczych w ekstremalnych warunkach środowiska,
11. Udzielanie pomocy medycznej osobom w różnym wieku. Reakcje psychopatologiczne ofiar katastrof.

Pływanie użytkowe i ekstremalne

1. Zajęcia z tego przedmiotu odbywają się w formie ćwiczeń. Treści programowe przedmiotu obejmują:
2. Pływackie sposoby i style poruszania się w wodzie,
3. Pływanie rekreacyjne- specyfika poruszania się w wodzie – ocena umiejętności,
4. Pływanie sportowe – kontrola, ocena i korekcja technik pływackich,
5. Pływanie lecznicze – wykorzystanie wybranych ćwiczeń wodnych w rehabilitacji,
6. Pływanie użytkowe – walory i przydatność praktyczna nauczanych form ruchu,
7. Specyfika technik poruszania się pod wodą z elementami nurkowania. Podstawy przemieszczania się pod wodą, nurkowanie z pokonaniem odległości, przeszkód, (podwodny tor przeszkód). Samodzielne prowadzenie zajęć z technik nurkowania,
8. Techniki specjalne wykorzystywane w pływaniu z bronią, pływanie z bronią – test Coopera, pływanie z bronią w warunkach ograniczonej widoczności, techniki transportowania sprzętu w trudnych warunkach zabezpieczenia i kontroli akwenu, pływanie z atrapami broni,
9. Samoobrona i walka w wodzie – ratownictwo,
10. Skoki i wejścia sytuacyjne do wody z różnych wysokości. Wślizgi, skoki do wody z różnych wysokości, pokonywanie przeszkód,
11. Udzielanie pomocy przy urazach kręgosłupa, wykorzystanie noszy oraz klasycznych technik ratowniczych,
12. Zabawy i gry kształtujące wydolność pływacką. Samodzielne prowadzenie zajęć pływackich.

Atletyka terenowa/tory przeszkód

Zajęcia odbywają się w formie ćwiczeń. Studenci zapoznają się z podstawami obciążeń stosowanych w trakcie kształtowania zdolności motorycznych w czasie pokonywania przeszkód terenowych, jak i dobieranie odpowiednich ćwiczeń mających na celu adaptację organizmu do złożonego wysiłku fizycznego w terenie. Zapoznają się z zasadami odpowiedniego doboru obciążeń treningowych.

Walka wręcz

Zajęcia z walki wręcz prowadzone są w formie praktycznej. Studenci zapoznają się z podstawami

walki wręcz z bronią, jak i bez broni. Uczą się obrony przed atakiem uzbrojonego przeciwnika oraz walki w parterze. Zapoznają się także z zasadami prowadzenia kontroli i legitymowania osób w sytuacjach różnicowanego zagrożenia.

II. Zainteresowanie studentów Akademii Wychowania Fizycznego specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych nauczaniem przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa.

Na podstawie przeprowadzonej analizy wyników badań ustalono, że 89% studentów jest zainteresowana nauczaniem w przyszłości, w razie podjęcia pracy w szkole, przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa, jako przedmiotu drugiego. Zdecydowanie odrzuciło taką możliwość 7% badanych, natomiast brak zdecydowania ujawniło 5% badanych.

Dyskusja

Kilkuletnie funkcjonowanie specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych w białskiej uczelni wychowania fizycznego i sportu potwierdziło, że była to inicjatywa trafna. W celu studiowania na tej specjalności, studia w Białej Podlaskiej podejmowały osoby z odległych zakątków Polski. Specjalność ta jest także odpowiedzią na lukę w ofercie kształcenia, czyli połączenia edukacji fizycznej z edukacją dla bezpieczeństwa. Wspólnym mianownikiem obu tych form edukacji są sporty obronne, których nauczanie na różnych poziomach kształcenia dzieci i młodzieży przygotowuje do powszechnej obrony kraju. Należy w tym miejscu odnieść się do przeszłości, do powstania warszawskiej Akademii Wychowania Fizycznego (najpierw Instytutu Wychowania Fizycznego, a następnie Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego) i jej patrona Józefa Piłsudskiego. W początkowych latach swojej działalności akademia była uczelnią wojskową w której realizowano kształcenie nauczycieli dla potrzeb wojska i sprawy przygotowania obronnego dzieci i młodzieży były priorytetowymi (Pieczywoł 2012). Inną instytucją działającą znacznie wcześniej, która widziała potrzebę powiązania edukacji fizycznej i edukację obronną był Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego powołany w 1927 roku (Bohm 1995). Można więc mówić o pewnym powrocie do tradycji uczelni wychowania fizycznego w kierunku edukowania obronnego społeczeństwa. Obecni absolwenci specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych będą dobrze przeszkolonymi obywatelami z zakresu różnych działań proobronnych. Powinno to zostać wykorzystane przez państwo, tym bardziej, że wielu z nich przejawia chęć podjęcia pracy w formacjach mundurowych. Najlepsi z nich prawdopodobnie zakwalifikują się do militarnych grup dyspozycyjnych (Tomczak 2014). Z badań przeprowadzonych przez A. Tomczaka i P. Różańskiego wynika, że największym zainteresowaniem cieszy się chęć

podjęcia służby w Wojsku Polskim (58%), następnie w Straży Granicznej (32%), a niemal co dziesiąty respondent deklaruje chęć służby w jednostkach specjalnych (Tomczak, Róžański 2012). Kandydaci do służb mundurowych, absolwenci specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych, są już w pewnym sensie wstępnie zweryfikowani pod względem predyspozycji do pracy w grupach dyspozycyjnych (Róžański, Tomczak 2013). Uczestnictwo w wielu szkoleniach specjalistycznych oraz praktykach umożliwiło im samym oraz kadrze prowadzącej zajęcia ocenić predyspozycje do pracy w służbach mundurowych. Faktem jest, że studenci ustępują wyszkolonym żołnierzom pod względem przygotowania do długotrwałych działań w trudnych warunkach (Tomczak 2013). Jednakże posiadane wstępne predyspozycje są dobrym predykatorem do służby w grupach dyspozycyjnych. Ci absolwenci, którzy z różnych względów nie podejmą pracy (służby) w grupach dyspozycyjnych, prawdopodobnie podejmą ją w szkolnictwie. Szkoła pozyska nauczyciela wychowania fizycznego, który będzie umiał włączyć do zajęć z wychowania fizycznego elementy edukacji dla bezpieczeństwa. Jest to o tyle istotne, że przy obecnej zminimalizowanej liczbie godzin zajęć z edukacji dla bezpieczeństwa w szkołach, zawieszeniu poboru do wojska, jest potrzeba powszechnego szkolenia przygotowującego do podejmowania działań w sytuacjach zagrożeń i kryzysowych. Tę lukę szkoleniową może wypełnić szkoła. Jednak analiza treści programowych obecnie nauczanego przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa ujawniła, że obecny zakres tematyczny w stosunku do poprzedniego nauczanego przysposobienia obronnego, jest znacznie zubożony i nie w pełni przystaje do współczesnych zagrożeń (Rozporządzenie MEN... 2012). Wydaje się, że należałoby powrócić do bardziej rozbudowanego tematycznie przedmiotu dotyczącego przygotowania młodzieży do powszechnej obrony. Wychodząc tym faktem naprzeciw, w Wydziale Wychowania Fizycznego i Sportu w Białej Podlaskiej rozważa się możliwość rozwinięcia specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych i docelowo kształcić zarówno nauczycieli wychowania fizycznego oraz edukacji dla bezpieczeństwa (jako drugi przedmiot).

Analiza programów studiów podyplomowych z zakresu edukacji dla bezpieczeństwa pozwala stwierdzić, że obecne programy kształcenia studentów Akademii Wychowania Fizycznego specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych należałoby uzupełnić tylko o kilka przedmiotów (np. metodyka przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa, ratownictwo medyczne), nakładem niewielkiej liczby godzin zajęć.

Konkludując należy stwierdzić, że absolwenci specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych są bardzo dobrymi kandydatami do prowadzenia w szkołach zajęć z wychowania fizycznego oraz edukacji dla bezpieczeństwa. Posiadają oni wszechstronne przygotowanie do prowadzenia

różnorodnych praktycznych zajęć z zakresu edukacji dla bezpieczeństwa w powiązaniu z edukacją fizyczną (np. na obozach specjalistycznych, survival, pływanie użytkowe, profilaktyka nadwagi i otyłości). Wstępna analiza problemu ujawniła, że wprowadzenie w przyszłości kształcenia nauczycieli edukacji dla bezpieczeństwa w Akademii Wychowania Fizycznego na specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych będzie najkorzystniejszym rozwiązaniem dla polskiego szkolnictwa w zakresie kształcenia nauczycieli edukacji dla bezpieczeństwa.

Wnioski

Program studiów specjalności Akademii Wychowania Fizycznego specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych zawiera wiele zajęć praktycznych, które przygotowują do prowadzenia zajęć z edukacji dla bezpieczeństwa.

Prawie 90% studentów Akademii Wychowania Fizycznego specjalności wychowanie fizyczne w służbach mundurowych zainteresowanych jest nauczaniem edukacji dla bezpieczeństwa jako drugiego przedmiotu.

Literatura:

1. Bohm T. (1995), *Z dziejów naczelnych władz wojskowych II Rzeczypospolitej*. Organizacja i kompetencje Ministerstwa Spraw Wojskowych w latach 1918-1939, Warszawa.
2. *Edukacja, Jest w niej ukryty skarb* (1998), Raport dla UNESCO Międzynarodowej Komisji do spraw Edukacji dla XXI wieku pod przewodnictwem Jacques'a Delorsa, Warszawa.
3. *Modelowy system edukacji obronnej społeczeństwa RP* (1998), Praca zbiorowa pod red. R. Stępnia, Warszawa.
4. Pieczywok A. (2012), *Edukacja dla bezpieczeństwa wobec zagrożeń i wyzwań współczesności*. AON, Warszawa.
5. *Program studiów wychowania fizycznego II stopnia – specjalność WF w służbach mundurowych* (2010), AWF WWFiS Biała Podlaska.
6. Róžański P., Tomczak A. (2013), *Czynniki warunkujące udział w wybranych szkoleniach ekstremalnych przygotowujących do służb mundurowych*. W: A. Kaiser, M. Mrozkowiak (red.) *Zdrowotne i psychospołeczne aspekty służb mundurowych*. Seria Monografie 5. PTNKF, s. 275-289.
7. Rudnicki B. (1998), *Edukacja dla bezpieczeństwa i jej interpretacja*. W: R. Stępień (red.) *Edukacja dla bezpieczeństwa*. Warszawa.
8. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2009 r. w sprawie sposobu realizacji edukacji dla bezpieczeństwa* (Dz. U z 2009 r., Nr 139, poz. 1131).
9. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz*

- kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* (Dz. U. z 2012 r. poz. 977).
10. *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP* (2007), Warszawa.
  11. Tomczak A. (2013), *Impact of 3-day survival training of special operations unit soldiers on selected coordination motor skills*. Arch Budo, 9(3), s. 167-171.
  12. Tomczak A. (2014), *Przygotowanie studentów akademii wychowania fizycznego do służby w grupach dyspozycyjnych*. W: P. Bogdalski, D. Bukowiecka, R. Częścik, B. Zdrodowski. *Grupy dyspozycyjne społeczeństwa w świetle potrzeb bezpieczeństwa państwa*. Szczytno, tom. 1 (Teoretyczne aspekty przygotowania i funkcjonowania grup dyspozycyjnych państwa), s. 275-286.
  13. Tomczak A., Różański P. (2012), *Związki edukacji fizycznej z edukacją dla bezpieczeństwa*. BELLONA – wojskowy kwartalnik naukowy, nr 4, s. 169-177.
  14. *Ustawa o powszechnym obowiązku obrony RP z dnia 22 maja 2009 roku o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy o kulturze fizycznej* (Dz. U. z 2009 r. Nr 97, poz. 801).